

مقدمه مؤلف

دانش‌آموزان و دبیران عزیز!

با توجه به تغییرات اخیر در قانون پذیرش دانشگاه‌ها و اهمیت مضاعف امتحانات نهایی و اثر قطعی آن در نتیجه پذیرش دانشگاه‌ها، وجود منبعی استاندارد، اهمیت دوچندان پیدا کرده است. در این کتاب برای اولین بار علاوه بر سؤالات امتحانات نهایی، امتحانات خارج کشور نیز گردآوری و بررسی گردیده است. سؤالات به صورت درس به درس طبقه‌بندی گردیده است تا هم‌زمان با پیشروی کلاس، منبعی برای سؤالات امتحانی استاندارد وجود داشته باشد. هم‌چنین در ابتدای هر درس‌نامه در قالب مشاوره در مورد اهمیت آن درس صحبت شده است.

ویژگی‌های کتاب در یک نگاه:

۱. ارائه کتابی با رویکرد اقتصادی و قیمت مناسب و در عین حال کامل
۲. ارائه بانک کامل سؤالات امتحانات نهایی (داخل و خارج کشور) در نظام آموزشی جدید
۳. چیدمان سؤالات به صورت تیپ‌بندی‌شده و متناسب با پیشروی متن درس
۴. ادغام سؤالات تکراری و مشابه برای پرهیز از حجیم‌شدن کتاب
۵. ارائه درس‌نامه‌های کامل ولی در عین حال جمع‌وجور
۶. ارائه چند دوره امتحانات نهایی سال‌های اخیر در انتهای کتاب با ریزبارم‌بندی برای آشنایی با نحوه تصحیح اوراق

در پایان باید از تمامی عزیزانی که در به ثمر رسیدن این کتاب نقش داشتند تشکر نمایم:

- آقایان دکتر ابوذر نصری و دکتر کامیل نصری مدیران ارشد مجموعه
 - مهندس بقایی و تیم خوب تولید که بار سنگینی از کار روی دوش اون‌ها بود.
 - ویراستاران خوب کتاب، خانم‌ها فاطمه فوقانی، وجیهه صادقی، حدیثه توکلی، پریسا ایزدی و آقای علیرضا کاهیدوند
- در پایان متمنی است هرگونه پیشنهادی برای بهترشدن اثر دارید از طریق روابط عمومی انتشارات با مؤلف در میان بگذارید.

با آرزوی بهترین‌ها

بهروز یحیی

فهرست مطالب

درس نامه پاسخ	سوال	
		درس اول
۵۱	۵	شهرها و روستاها
		درس دوم
۵۷	۱۳	مدیریت شهر و روستا
۶۱	۱۹	فنون و مهارت های جغرافیایی (۱)
		درس سوم
۶۳	۲۱	ویژگی ها و انواع شیوه های حمل و نقل
		درس چهارم
۶۷	۲۷	مدیریت حمل و نقل
۷۱	۳۳	فنون و مهارت های جغرافیایی (۲)
		درس پنجم
۷۳	۳۶	ویژگی ها و انواع مخاطرات طبیعی
		درس ششم
۷۹	۴۳	مدیریت مخاطرات طبیعی
۸۲	۴۸	فنون و مهارت های جغرافیایی (۳)
		ضمیمه: امتحانات نهایی
۹۷	۸۵	■ امتحان نهایی خردادماه (چالشی تر)
۹۷	۸۷	■ امتحان نهایی خردادماه (چالشی تر)
۹۸	۸۹	■ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳
۹۹	۹۱	■ امتحان نهایی دی ۱۴۰۳
۹۹	۹۴	■ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴

شهرها و روستاها

درس ۱

درست/ نادرست درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

- ۱- همه سکونتگاه‌ها دارای مقر و موقعیت هستند.
- ۲- هسته اولیه یک سکونتگاه، مقر و موقعیت آن را شامل می‌شود.
- ۳- هسته اولیه سکونتگاه‌ها در کنار آب‌های جاری شکل گرفته است.
- ۴- هسته اولیه یک سکونتگاه، جایگاه آن در سطح ناحیه است.
- ۵- انتخاب مکان مناسب برای استقرار و سکونت جمعیت به عوامل طبیعی وابسته است.
- ۶- مردم برحسب نیاز، هسته اولیه یک سکونتگاه را برای زندگی انتخاب می‌کنند.
- ۷- دسترسی به بازارهای محلی، از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرهای کشورمان بوده است.
- ۸- در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل انسانی بیشترین نقش را دارند.
- ۹- متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا، ملاک اقتصادی است.
- ۱۰- مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، ملاک جمعیتی است.
- ۱۱- در شهرها نوگرایی و تغییرات اجتماعی کم‌تر است.
- ۱۲- ملاک‌های جمعیتی برای تشخیص شهر و روستا در نواحی مختلف دنیا، یکسان است.
- ۱۳- تنوع عملکرد سکونتگاه‌ها سبب تغییر جایگاه آن‌ها، در رتبه‌بندی برحسب اهمیت، می‌شود.
- ۱۴- قاعده هرم و ردیف‌های پایین نمودار رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها، خدمات متنوع‌تری ارائه می‌دهند.
- ۱۵- در روستاهایی با جمعیت کم‌تر، دسترسی به خدمات و تسهیلات محدودتر است.
- ۱۶- معیارهای رتبه‌بندی با توجه به اهداف و نوع مطالعات محققان، از جایی به جای دیگر متفاوت است.
- ۱۷- سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است.
- ۱۸- برخی مگالاپلیس را کلان‌شهر می‌نامند.
- ۱۹- معمولاً به مادرشهر، مگالاپلیس نیز می‌گویند.
- ۲۰- به بخش‌های پیرامونی یک شهر، شهرک اقماری گفته می‌شود.
- ۲۱- روستاهایی که جمعیت آن‌ها به حد معینی رسیده، با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام شده و در آن‌ها شهرداری تأسیس می‌شود.
- ۲۲- در ایران اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت دهقانان و واگذاری زمین به مالکان بزرگ انجام گرفت.
- ۲۳- اصلاحات ارضی در ایران شرایط انهدام کشاورزی در نتیجه مهاجرت به روستاها را شدت داد.

جای خالی جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

- ۲۴- در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل بیشترین نقش را داشته‌اند.
- ۲۵- مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین، را می‌گویند.
- ۲۶- جایگاه یک سکونتگاه در سطح ناحیه، مفهوم را بیان می‌کند.
- ۲۷- در ادامه حیات یا گسترش و یا حتی نابودی و زوال یک شهر آن نقش مهمی ایفا می‌کند.
- ۲۸- در اغلب سکونتگاه‌های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال اقتصادی، در بخش فعالیت می‌کنند.
- ۲۹- سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها را براساس میزان جمعیت و طبقه‌بندی می‌کنند.
- ۳۰- در رتبه‌بندی سکونتگاه‌های ایران برحسب اهمیت، روستاها در هرم قرار می‌گیرند.
- ۳۱- سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها به معنای آن‌ها برحسب اهمیت است.
- ۳۲- بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند، می‌گویند.
- ۳۳- افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن را می‌گویند.



- ۳۴- بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور را می‌گویند. (شهریور ۹۸)
- ۳۵- کلان‌شهر ترجمه و معادل واژه است. (خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۳۶- از پیوند یک مادرشهر با حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر، به وجود می‌آید. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۳۷- برخی، مگالاپلیس را منطقه نامیده‌اند. (خرداد ۱۴۰۱ خارج)
- ۳۸- از مهم‌ترین عوامل تغییر در کاهش روستائیشینی و افزایش شهرنشینی است. (شهریور ۹۸)
- ۳۹- بخش پیرامونی یک شهر را می‌گویند. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۴۰- فعالیت کشاورزی غالب در بیشتر روستاها، است.
- ۴۱- با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون)، نفوذ شهرها و در روستاها افزایش یافت.

کمانکی در جملات زیر عبارت صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۴۲- مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین (مقر - موقعیت) است. (خرداد ۱۴۰۳، خرداد ۱۴۰۰ خارج و شهریور ۹۹)
- ۴۳- هسته اولیه یک سکونتگاه، مکانی است که مردم برحسب (نیاز - دسترسی) آن را انتخاب می‌کنند. (خرداد ۹۹ خارج)
- ۴۴- متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا، ملاک (اقتصادی - جمعیتی) است. (خرداد ۱۴۰۳ و شهریور ۹۹)
- ۴۵- فعالیت‌های متنوع در فضاها محدود، از ویژگی‌های سکونتگاه (روستایی - شهری) است. (شهریور ۱۴۰۲)
- ۴۶- روستایی که جمعیت آن‌ها به (۱۰۰۰۰۰ - ۱۰۰۰۰) رسیده با موافقت وزارت کشور شهر نامیده می‌شود. (دی ۹۹ خارج)
- ۴۷- نوگرایی و تغییرات اجتماعی در (شهرها - روستاها) سریع‌تر است. (خرداد ۱۴۰۳)
- ۴۸- سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها به معنای رتبه‌بندی آن‌ها برحسب (میزان جمعیت - اهمیت) است. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۴۹- سرعت گسترش شهرنشینی در قاره (اروپا - آسیا) بیشتر از سایر نواحی است. (دی ۹۹ و دی ۱۴۰۱، شهریور ۹۹)
- ۵۰- افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور به روستاهای آن را (شهرنشینی - شهرگرایی) گویند. (شهریور ۱۴۰۳ و خرداد ۱۴۰۰)
- ۵۱- یکی از مهم‌ترین تغییرات فضای جغرافیایی در قرن بیستم و یکم (افزایش شهر و شهرنشینی - رشد فزاینده جمعیت) در جهان است.
- ۵۲- یکی از مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان (پیدایش شهرگرایی - افزایش شهرهای میلیونی) است.
- ۵۳- در کشور ایران طبق مصوبه (وزارت کشور - شورای عالی معماری و شهرسازی) به مادرشهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود. (خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۵۴- با افزایش جمعیت یک مادرشهر و گسترش حومه‌های آن به تدریج منطقه (ابرقهری - مادرشهری) به وجود می‌آید. (خرداد ۱۴۰۱)
- ۵۵- به شهرهایی که به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی حوزه نفوذ بسیار وسیعی دارند، (جهان‌شهر - کلان‌شهر) می‌گویند.
- ۵۶- بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور (جهان‌شهر - متروپل) است. (خرداد ۹۸)
- ۵۷- به روندی اقتصادی - اجتماعی که طی آن شیوه‌های زندگی و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائیشینان رواج می‌یابد، (شهرنشینی - شهرگرایی) گفته می‌شود. (دی ۱۴۰۳ و دی ۱۴۰۰)
- ۵۸- به طور کلی در بیشتر روستاها فعالیت غالب (زراعت - دامپروری) است. (دی ۱۴۰۲)
- ۵۹- مبادله بین شهر و روستا مبادله‌ای (برابر - نابرابر) است.
- ۶۰- تصویر مقابل نشان‌دهنده (شهرگرایی - شهرنشینی) است.



چهار گزینه‌ای گزینه مناسب را انتخاب کنید.

- ۶۱- در کاهش اعتبار سکونتگاه‌های شهری چه عاملی تأثیرگذار است؟
- ۱- کاهش منابع معدنی ۲- تغییرات محیط پیرامون ۳- پایین آمدن سطح زندگی مردم ۴- استفاده از مصالح ارزان قیمت
- ۶۲- با توجه به جدول زیر، در کدام گزینه سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها براساس جمعیت به درستی مشخص شده است؟ (شهریور ۱۴۰۳)

نام سکونتگاه	الف	ب	پ	ت
جمعیت	۵۰ هزار نفر	۱۰ هزار نفر	۵۰۰ هزار نفر	۳۰ هزار نفر

- ۱- الف، ب، پ، ت ۲- ب، ت، الف، پ ۳- پ، الف، ت، ب ۴- ب، الف، ت، پ

۶۳- حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از سکونتگاه‌ها دارند، چه نامیده می‌شود؟

- ۱ حوزه نفوذ ۲ دامنه نفوذ ۳ عملکرد نفوذ ۴ آستانه جمعیتی نفوذ

(شهریور ۱۴۰۲)

۶۴- همه عبارت‌ها درست هستند، به جز:

- ۱ شهرهای پرجمعیت حوزه نفوذ گسترده‌تری دارند.
۲ سکونتگاه‌هایی که دامنه نفوذ بیشتری دارند، خدمات متنوع‌تری ارائه می‌دهند.
۳ همه سکونتگاه‌ها دارای آستانه نفوذ هستند.
۴ همه سکونتگاه‌ها دامنه نفوذ یکسانی دارند.

(دی ۹۷)

۶۵- در کدام یک از کشورهای زیر بیش از یک میلیارد نفر روستانشین هستند؟

- ۱ چین و هند ۲ سومالی و اندونزی ۳ چین و پاکستان ۴ هند و اندونزی

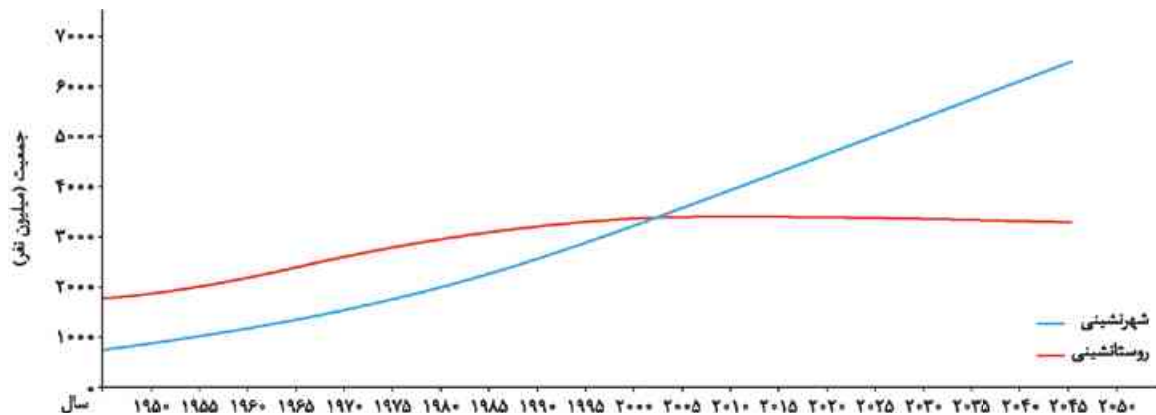
(خرداد ۹۸)

۶۶- مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان کدام است؟

- ۱ افزایش شهرهای چندمیلیونی ۲ مگالاپلیس ۳ حومه‌نشینی ۴ دامنه نفوذ

(دی ۱۴۰۲)

۶۷- کدام عبارت با نمودار تصویر داده‌شده، مطابقت بیشتری دارد؟



- ۱ الگوی مکانی شهرهایی با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان تغییر کرده است.
۲ میان سطح شهرنشینی در آسیا و آفریقا تفاوت زیادی وجود دارد.
۳ تقریباً ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها زندگی می‌کنند.
۴ سرعت رشد شهرنشینی در نواحی توسعه‌یافته صنعتی کاهش یافته است.

(دی ۱۴۰۱)

۶۸- همه موارد در ارتباط با عوامل مؤثر در توسعه «بخش‌های پیرامونی یک شهر» مؤثر هستند، به جز:

- ۱ گسترش حمل‌ونقل ۲ توسعه وسایل ارتباطی ۳ افزایش جمعیت مادرشهرها ۴ گسترش شهرک‌های اقماری

(دی ۹۹)

۶۹- کدام عبارت دلیل مناسبی برای جمله زیر است؟

«امروزه نفوذ شهرها و شهرگرایی در روستاها، افزایش یافته است.»

- ۱ گسترش مظاهر شهری ۲ بروز تحولات صنعتی ۳ دسترسی به خطوط ریلی ۴ تغییر شیوه‌های زندگی

(خرداد ۱۴۰۳)

۷۰- ساکنان یک روستای کم‌جمعیت برای ثبت نام اینترنتی به کافی‌نت روستا مراجعه می‌کنند. این موضوع بیانگر کدام مفهوم است؟

- ۱ شهرنشینی ۲ شهرگرایی ۳ شهرگریزی ۴ مدرنیزاسیون

(خرداد ۱۴۰۰)

۷۱- همه موارد از مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان به شمار می‌آیند، به جز:

- ۱ افزایش شهرهای میلیونی ۲ تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی ۳ تغییر ساختمان سنی جمعیت کلان‌شهر ۴ اختلاف قابل توجه میان سطح شهرنشینی کشورهای جهان

(دی ۱۴۰۰)

۷۲- در کدام قاره، سرعت گسترش شهرنشینی بیشتر است؟

- ۱ آمریکای شمالی ۲ آفریقا ۳ استرالیا ۴ اروپا

۷۳- در سال ۱۹۵۰ میلادی کدام شهرهای جهان، بیش از ۸ میلیون نفر جمعیت داشتند؟

- ۱ لندن و نیویورک ۲ لندن و پاریس ۳ نیویورک و توکیو ۴ پکن و توکیو

(خرداد ۱۴۰۳)

۷۴- برخی معتقدند کلان‌شهر، ترجمه و معادل واژه انگلیسی است.

۴ مگاسیتی

۳ مگالاپلیس

۲ متروپل

۱ مگاسیتی

(شهریور ۱۴۰۰)

۷۵- کدام مورد از ویژگی‌های «دوره شهرنشینی گند» در کشورمان بوده است؟

۲ افزایش تولید محصولات کشاورزی

۱ کاهش مولید نسبت به مرگومیر

۴ وابستگی بودجه کشور به درآمد حاصل از نفت

۳ ادغام روستاها در بافت شهری

کشف ارتباط عبارت مناسب را از ستون مقابل یا کادر انتخاب کنید.

۷۶- بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه یا کشور

الف) مگاسیتی

۷۷- شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت

ب) مگالاپلیس

۷۸- زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها

پ) سوپرسیتی

ت) متروپل

■ برای هر سؤال عبارت مناسب را از داخل کادر زیر انتخاب کنید.

پاریس - لندن - حوزه نفوذ - تبریز - دامنه نفوذ - مشهد

۷۹- این شهر در سال ۱۹۵۰ میلادی بیش از ۸ میلیون نفر جمعیت داشت.

۸۰- بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

۸۱- دومین کلان‌شهر ایران پس از تهران

پاسخ کوتاه به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۸۲- سرآغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه روستایی و شهری چیست؟

۸۳- در سکونت‌گزینی انسان‌ها در کنار رودها، چه عواملی نقش مهمی دارند؟

۸۴- به سؤالات زیر درباره عوامل مؤثر در استقرار سکونتگاه‌ها پاسخ دهید.

الف) چه عواملی موجب انتخاب مکانی برای استقرار سکونتگاه می‌شوند؟

(شهریور ۹۹)

ب) به‌جز عوامل طبیعی چه عوامل دیگری در پدیدآمدن یک سکونتگاه نقش دارند؟ (۲ مورد)

(خرداد ۹۹)

۸۵- چهار مورد از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرهای ایران را نام ببرید.

(فعالیت کتاب)

۸۶- آیا معمولاً هسته اولیه شهرها و روستاها بافت تاریخی و قدیمی آن‌هاست؟ مثال بزنید.

(دی ۱۴۰۲)

۸۷- با توجه به مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، شهر به کجا گفته می‌شود؟

(دی ۹۸)

۸۸- با توجه به تفاوت‌های شهر و روستا، فرهنگ و مناسبات اجتماعی در شهرها چگونه است؟

(خرداد ۱۴۰۰ خارج)

۸۹- ملاک‌های تبدیل روستا به شهر را بنویسید.

۹۰- سکونتگاه‌ها را بر چه اساسی طبقه‌بندی می‌کنند؟

(دی ۱۴۰۲)

۹۱- ادامه جمله زیر را بنویسید.

سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها یعنی

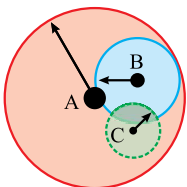
۹۲- در زمینه بررسی حوزه نفوذ عملکرد یک سکونتگاه به چه جنبه‌هایی توجه می‌شود؟ نام ببرید.

۹۳- شکل مقابل نشان‌دهنده حوزه نفوذ سه سکونتگاه A، B و C می‌باشد.

با توجه به شکل به سؤال پاسخ دهید.

■ ساکنان کدام سکونتگاه باید مسیر بیشتری را برای دریافت خدمات متنوع‌تر طی کنند؟

(شهریور ۱۴۰۳)



(خرداد ۱۴۰۲)

۹۴- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«جغرافی‌دانان در رتبه‌بندی سکونتگاه‌ها برحسب اهمیت، به میزان جمعیت و عملکرد آن‌ها توجه می‌کنند. در این رتبه‌بندی، پایتخت‌ها در رأس و سکونتگاه‌های

بسیار کم‌جمعیت در قاعده هرم قرار می‌گیرند.»

الف) در این سلسله‌مراتب بیشترین تنوع عملکرد مربوط به کدام سکونتگاه است؟

ب) در چه صورتی مرتبه یک سکونتگاه در هرم سلسله‌مراتب به سمت رأس ارتقا می‌یابد؟

(دی ۹۹ خارج)

۹۵- امروزه کدام قاره‌ها با رشد شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه‌رو شده‌اند؟



- ۹۶- شهرهایی که در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند، چه نامیده می‌شوند؟ (دی ۹۹ خارج)
- ۹۷- در ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی به چه شهرهایی کلان‌شهر می‌گویند؟ (خرداد ۱۴۰۳)
- ۹۸- دو نمونه از انواع حومه‌های شهری را نام ببرید.
- ۹۹- منطقه مادرشهری چگونه به وجود می‌آید؟
- ۱۰۰- علی و مهران در یک سفر علمی ویژگی‌های شهر محل زندگی خود را بیان کردند. با توجه به ویژگی‌های مطرح‌شده، نوع شهر (مادرشهر، شهر اقماری، مگالاپلیس، جهان‌شهر) را مشخص کنید.
- الف: علی: شهر محل زندگی من مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و شهر اصلی یک ناحیه است.
- ب: مهران: شهر محل زندگی من از طریق راه‌های ارتباطی با زنجیره‌ای از کلان‌شهرها پیوند دارد.
- ۱۰۱- دو مورد از عوامل مؤثر در شکل‌گیری حومه‌ها را در اطراف شهرها نام ببرید. (شهریور ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۰)
- ۱۰۲- چرا جهان‌شهرهایی مانند نیویورک حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند؟ (دی ۱۴۰۳ و خرداد ۱۴۰۲)
- ۱۰۳- در رابطه با مگالاپلیس‌ها به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف: دو نمونه از اولین مگالاپلیس‌های جهان را نام ببرید.
- ب: محدوده جغرافیایی یکی از اولین مگالاپلیس‌های جهان را در نیم‌کره غربی بنویسید.
- ۱۰۴- معمولاً شکل مگالاپلیس‌هایی که در امتداد راه‌های ارتباطی شکل گرفته‌اند، چگونه است؟
- ۱۰۵- کدام قاره، بیشترین شهرها با جمعیت بیش از ده میلیون نفر را دارد؟ (فعالیت کتاب)
- ۱۰۶- به نظر شما علت ظهور مگالاپلیس‌ها و شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت در مشرق و جنوب شرقی آسیا در چند دهه اخیر چیست؟ (فعالیت کتاب)
- ۱۰۷- دو مورد از عوامل جاذبه در مهاجرت‌های روستا به شهر را ذکر کنید.
- ۱۰۸- دو مورد از عوامل دافعه در مهاجرت‌های روستا به شهر را ذکر کنید.
- ۱۰۹- روابط شهر و روستا را از چه جنبه‌هایی می‌توان مطالعه کرد؟
- ۱۱۰- دلایل افزایش نفوذ شهرها و شهرگرایی در روستاها را بنویسید. (دی ۱۴۰۱)
- ۱۱۱- علاوه بر زراعت، چه عملکردهای (نقش‌های) جدیدی در روستاها پدیدار شده است؟ (سه مورد)
- ۱۱۲- در ارتباط با شهر و شهرنشینی در ایران به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- الف: در ایران به چه مکانی «شهر» می‌گویند؟
- ب: روند شهرنشینی در ایران به چند دوره تقسیم می‌شود؟ نام ببرید.
- ۱۱۳- جملات زیر مربوط به کدامیک از دوره‌های شهرنشینی «کند» یا «سریع» در ایران می‌باشد؟ (شهریور ۱۴۰۳)
- الف: در این دوره، محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌دادند.
- ب: در این دوره، بودجه کشور متکی به درآمد حاصل از فروش نفت بود.
- ۱۱۴- چه عواملی تهران را به یک منطقه کلان‌شهری بزرگ تبدیل کرد؟
- ۱۱۵- اصلاحات ارضی یعنی چه؟ (خرداد ۱۴۰۰ خارج)
- ۱۱۶- به چه علت تهران به مادرشهر ملی تبدیل شده است؟ (دی ۹۸)
- ۱۱۷- با توجه به جدول کدامیک از ویژگی‌های زیر مرتبط با شهر و کدامیک مرتبط با روستا است؟ (دی ۱۴۰۳)

ردیف	ویژگی	شهر	روستا
الف	نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.		
ب	روابط خویشاوندی و وابستگی اجتماعی میان آن‌ها بیشتر است.		
پ	امکانات آموزشی و درمانی در آن متنوع و گسترده است.		
ت	فعالیت‌های متنوع در فضای محدودتری متراکم شده‌اند.		

اصطلاحات و تعاریف

- ۱۱۸- هسته اولیه سکونتگاه: ۱۱۹- حوزه نفوذ سکونتگاه:
- ۱۲۰- آستانه جمعیتی نفوذ: (شهریور ۹۸ خارج) ۱۲۱- شهرنشینی:
- ۱۲۲- مگالاپلیس: (خرداد ۱۴۰۰ خارج) ۱۲۳- جهان‌شهر:
- ۱۲۴- حومه شهر: ۱۲۵- شهرگرایی:
- (خرداد ۹۹ خارج و خرداد ۹۸) (خرداد ۱۴۰۱ خارج و شهریور ۹۹)

تحلیل متن

با توجه به متن‌های داده‌شده، به سؤالات پاسخ دهید.

(خرداد ۱۴۰۲)

هر یک از متن‌های زیر دارای دو مفهوم نادرست است. با توجه به تصویر، آن‌ها را اصلاح کنید و سپس در پاسخ‌برگ بنویسید.

۱۲۶- «عوامل طبیعی سبب شده است این سکونتگاه در مکان خاصی شکل بگیرد و در طول زمان وضعیت آن نسبت به پدیده‌های پیرامون تغییر کند، به همین دلیل هسته اولیه سکونتگاه، سبب ادامه حیات، گسترش و یا حتی نابودی سکونتگاه می‌شود.»



۱۲۷- «در سده نوزدهم و نیمه دوم قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. البته این مهاجرت سریع و طولانی‌مدت بوده و طی دهه‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.»

۱۲۸- «از دیگر موضوعاتی که در زمینه شهرنشینی در ایران رخ داد، تبدیل تهران به مادرشهر منطقه‌ای بود. با مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور جمعیت این شهر به طور مداوم به آرامی افزایش یافت و رفته‌رفته فاصله زیادی با سایر شهرها پیدا کرد.»

۱۲۹- متن زیر را با دقت بخوانید و به سؤالات مطرح‌شده پاسخ دهید.

«بهادر روز جمعه برای زیارت حضرت معصومه علیها السلام به شهر قم رفته است. این شهر در فاصله تقریبی ۱۲۰ کیلومتری تهران قرار گرفته است.»

الف) این شهر جزء کدام دسته از شهرها محسوب می‌شود؟

ب) ملاک قرارگرفتن در این دسته از شهرها چه بوده است؟

پ) کدام نهاد یا سازمان این معیار را تعیین کرده است؟

پاسخ کامل

به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

(خرداد ۹۸)

۱۳۰- در سکونت‌گزینی انسان‌ها در کنار رودهای دجله و فرات، کدام عوامل نقش مهمی دارند؟

۱۳۱- موقعیت یک شهر یا روستا چگونه در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه‌ها نقش مهمی ایفا می‌کند؟

(خرداد ۹۹ خارج و خرداد ۹۸ خارج)

۱۳۲- منظور از موقعیت یک شهر یا روستا چیست؟

(خرداد ۱۴۰۰ خارج، خرداد ۹۹ و دی ۹۹ خارج)

۱۳۳- مهم‌ترین ملاک‌های تفاوت شهر و روستا را بنویسید. (چهار مورد)

۱۳۴- در ارتباط با ملاک‌های تفاوت شهر و روستا به سؤالات زیر پاسخ دهید.

(شهریور ۹۹)

الف) مهم‌ترین تفاوت شهر و روستا از نظر فرهنگ و مناسبات اجتماعی را بنویسید.

ب) سکونتگاه‌های شهری و روستایی را از نظر فضای سکونت و فعالیت با هم مقایسه کنید.

(شهریور ۹۸ خارج)

۱۳۵- به سؤالات زیر در رابطه با تفاوت نقاط شهری و روستایی پاسخ دهید.

الف) مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا را بنویسید.

ب) متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا را نام ببرید.

(دی ۹۸ خارج)

پ) فرهنگ و مناسبات اجتماعی در شهر چگونه است؟

(فعالیت کتاب)

۱۳۶- آیا در مکان‌یابی احداث یک مغازه یا سایر مراکز خدماتی باید به حوزه نفوذ آن‌ها توجه کرد؟ چرا؟

(خرداد ۱۴۰۰ و شهریور ۹۸)

۱۳۷- سه مورد از مهم‌ترین ویژگی‌های مگالاپلیس (ابرشهری) را نام ببرید.

(دی ۱۴۰۱)

۱۳۸- حوزه نفوذ سکونتگاهی شهر کوچک را با مادرشهر مقایسه کنید.

(شهریور ۱۴۰۰)

۱۳۹- با مقایسه حوزه نفوذ دو سکونتگاه «مادرشهر ملی و جهان‌شهر» دامنه نفوذ کدام‌یک گسترده‌تر است؟ (با ذکر دلیل)

(خرداد ۱۴۰۱ خارج)

۱۴۰- در ارتباط با کلان‌شهر پاسخ دهید.

الف) تعریف کلان‌شهر در ایران

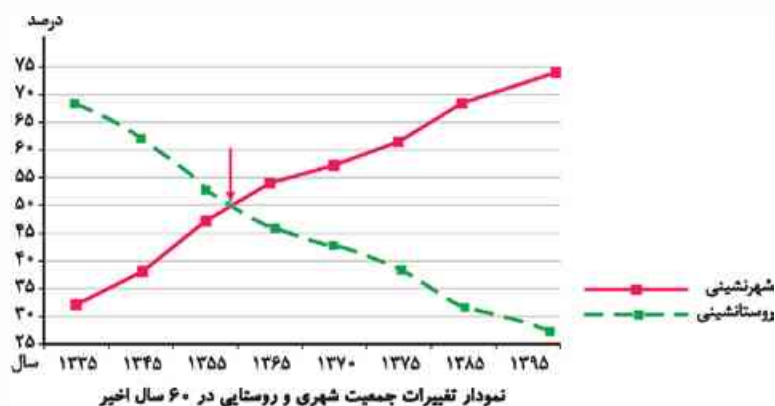


نام دو کلان‌شهر

(خرداد ۱۴۰۰ خارج و دی ۹۸)

۱۴۱- دلایل رشد سریع شهرنشینی در آسیا و آفریقا را بنویسید.

(دی ۱۴۰۳)



۱۴۲- با توجه به نمودار، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- الف در چه سالی جمعیت شهری و روستایی ایران برابر شده است؟
 ب با توجه به نمودار، روند تغییرات جمعیت شهری و روستایی را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟
 پ یک دلیل برای روند تغییرات نمودار ذکر کنید.

۱۴۳- با توجه به تصویر داده‌شده به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- الف هسته اولیه این روستا ابتدا به چه منظوری ایجاد گردید؟
 ب پس از دو قرن این قلعه چه تغییری کرد؟



۱۴۴- فرض کنید گروهی می‌خواهند از بین پنج مکان، مکانی مناسب برای ایجاد یک سکونتگاه روستایی انتخاب کنند. ابتدا تصویر را مشاهده کنید و سپس با توجه به موارد جدول، به هر مکان امتیاز بدهید. در نهایت با توجه به مجموع امتیازات، مکان مناسب را معرفی کنید.

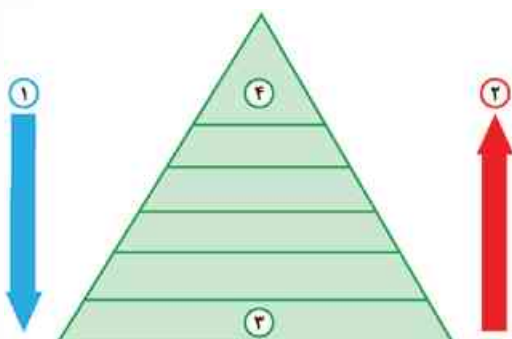


- | | |
|----------|-----------|
| ۴ امتیاز | خوب |
| ۳ امتیاز | متوسط |
| ۲ امتیاز | ضعیف |
| ۱ امتیاز | خیلی ضعیف |

مکان	الف	ب	پ	ت	ث
امکانات موجود					
دسترسی به آب					
کشت غلات					
مناسب برای چرای دام					
دسترسی به چوب برای سوخت					
موقعیت دفاعی					
غیرسیلابی بودن					
جمع امتیازات					

۱۴۵- نمودار زیر رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا را نشان می‌دهد.

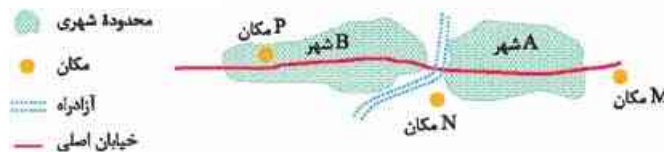
- الف میان رتبه سکونتگاه‌ها و وسعت حوزه نفوذ آن‌ها چه رابطه‌ای وجود دارد؟
 ب موارد خواسته‌شده را نام‌گذاری کنید.



۱۴۶- فرض کنید از شما خواسته‌اند برای احداث یک فروشگاه بزرگ و چندطبقه در داخل یا اطراف شهرهای زیر مکان‌یابی نمایید. بهترین مکان را با توجه به اولویت‌های زیر از بین مکان‌های (M/N/P) انتخاب کنید.

(شهریور ۱۴۰۳)

اولویت‌ها: فروشگاه بزرگ به زمین وسیع و محوطه توقفگاه (پارکینگ) نیاز دارد. بهتر است فروشگاه برای سفارش و حمل‌ونقل کالا به راه‌ها و تقاطع‌های مناسب دسترسی داشته باشد. زمین در حاشیه و اطراف شهرها ارزان‌تر است. بهتر است حوزه نفوذ فروشگاه گسترده باشد و به شهرهای بیشتری خدمات بدهد.



۱ الف کدام مکان برای احداث فروشگاه موقعیت مناسب‌تری دارد؟

ب در جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات برای تعیین مکان دقیق فروشگاه از کدام مهارت جغرافیایی می‌توان استفاده کرد؟

پ به نظر شما برای مکان‌یابی این فروشگاه به چه داده‌هایی نیاز داریم؟ (سه مورد)

۱۴۷- شکل مقابل سه مغازه را در یک شهر کوچک نشان می‌دهد.

۱ الف شکل و وسعت حوزه سه مغازه را با هم مقایسه کنید.

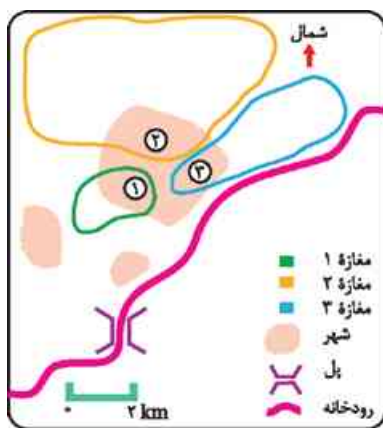
ب کدام مغازه وسیع‌ترین حوزه نفوذ را دارد؟

پ چرا مغازه ۱ کم‌وسعت‌ترین حوزه نفوذ را دارد؟ توضیح دهید.

ت چرا ساکنان غرب شهر بزرگ برای خرید به مغازه ۳ مراجعه نمی‌کنند؟

ث چرا حوزه نفوذ مغازه ۳ از سمت شرق گسترش نیافته است؟

ج آیا در مکان‌یابی احداث یک مغازه یا سایر مراکز خدماتی باید به حوزه نفوذ آن‌ها توجه کرد؟ چرا؟



(دی ۹۹)

۱۴۸- چرا مادرشهر «الف» نسبت به سایر سکونتگاه‌ها در استان ترسیم‌شده، برتری دارد؟



(فعالیت کتاب)

۱۴۹- آیا افزایش شهرهای میلیونی، فشار بر منابع و محیط زیست را بیشتر می‌کند؟ چرا؟ دلیل بیاورید.

۱۵۰- در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم به دنبال چه مسئله‌ای در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد، این مهاجرت به چه صورت بود؟

(شهریور ۱۴۰۲ با تغییر)

۱۵۱- رشد شهرنشینی در کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین چه تفاوتی با رشد شهرنشینی در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی دارد؟

(فعالیت کتاب)

۱۵۲- آیا مدل روابط شهر و روستا را می‌توان با نظریه مرکز - پیرامون که در سال گذشته خوانده‌اید انطباق داد؟ استدلال کنید.

(فعالیت کتاب)

۱۵۳- به نظر شما، تبدیل‌شدن روستاها به شهر چه پیامدهایی را دارد؟

(خرداد ۱۴۰۱ خارج و شهریور ۹۹)

۱۵۴- منظور از شهرگرایی چیست؟

(شهریور ۱۴۰۳، شهریور ۹۹، شهریور ۹۸ و دی ۹۷)

۱۵۵- سه مورد از علل عدم موفقیت اصلاحات ارضی در ایران را بنویسید.

(دی ۱۴۰۰ و دی ۹۸)

۱۵۶- جمعیت شهری از سه طریق افزایش می‌یابد. نام ببرید.

(شهریور ۱۴۰۲)

۱۵۷- چرا سال‌های قبل از ۱۳۳۵ در کشور ایران، به دوره شهرنشینی گند معروف است؟

۱۵۸- مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع در ایران را بیان کنید.

(دی ۱۴۰۲)

۱۵۹- مهم‌ترین عوامل افزایش جمعیت شهرنشین را پس از انقلاب اسلامی ایران بنویسید.

۱۶۰- به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱ الف چرا در روستاها بیشتر افراد یکدیگر را می‌شناسند؟

ب نتیجه این آشنایی چیست؟

۱۶۱- در زمینه بررسی حوزه نفوذ یک سکونتگاه به دو جنبه «آستانه جمعیتی نفوذ» و «دامنه نفوذ» توجه می‌شود.

۱ الف معیار در نظر گرفته شده برای «آستانه جمعیتی نفوذ» چیست؟

ب معیار در نظر گرفته شده برای «دامنه نفوذ» چیست؟





هسته اولیه و روند توسعه کالبدی شهر رشت در دوره‌های تاریخی مختلف

- موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش دارد.
- دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن در یک منطقه، موقعیت مناسبی را برای رونق تجارت و مشاغل مربوط در آن شهر به وجود می‌آورد.
- نزدیک بودن شهر به روستاهای پرجمعیت مجاور و یا منابع معدنی، در جذب نیروی کار و توسعه صنایع آن شهر تأثیر زیادی دارد و می‌تواند موجب گسترش و آبادانی آن شود.
- مجاورت یک سکونتگاه با کوه آتشفشان یا گسل‌های فعال نیز می‌تواند حیات آن سکونتگاه را به خطر بیندازد.
- برخی تغییرات محیط پیرامون، مانند رویدادهای سیاسی یا تغییرات آب‌وهوایی ممکن است موجب از دست رفتن موقعیت و اعتبار یک شهر یا انتقال آن به مکانی دیگر شود.

نکته شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه‌های آبی، جاده‌ای و راه‌آهن قرار گرفته و موقعیت چهارراهی دارد.

تفاوت‌های شهر و روستا

روستا	شهر	
اشتغال در بخش کشاورزی	اشتغال در بخش صنعت و خدمات	فعالیت اقتصادی (مهم‌ترین ملاک)
کم جمعیت	پرجمعیت‌تر و متراکم‌تر	میزان جمعیت (متداول‌ترین ملاک)
فضاهای باز و چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر	خانه‌ها و مغازه‌ها فشرده‌تر و متراکم‌شدن فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتر	وسعت و فضای سکونت و فعالیت
امکانات کم‌تر و محدودتر	امکانات بیشتر و متنوع‌تر	دسترسی به خدمات و تسهیلات
روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری بیشتر	نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر	فرهنگ و مناسبات اجتماعی

نکته ملاک جمعیتی برای تعیین شهر و روستا در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. این عدد در برخی کشورهای اروپایی حدود ۲۰۰۰ نفر و در نواحی پرجمعیت آسیا، مانند چین و هند، بیش از ۳۰۰۰۰ نفر است.

شهرها و روستاها

درس

۱

مشاوره

دانش‌آموزان عزیز! این درس بسیار ساده و قابل فهم بوده و با توجه به این که در نوبت اول ۶/۵ نمره، و در نوبت دوم ۲/۵ نمره را به خود اختصاص داده است، به راحتی می‌توانید نمره این درس را کسب کنید. در این درس اصطلاحات و تعاریف را حتماً با دقت بخوانید.

مقر و موقعیت

سرآغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه شهری و روستایی مقر (مکان، جایگاه) موقعیت

مقر	مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین که هسته اولیه آن را شامل می‌شود.
هسته اولیه	مکانی که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.
موقعیت	وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه

نکته روستای هولوکو در مجارستان: هسته اولیه روستا، قلعه‌ای است که در اواسط قرن ۱۳ میلادی پس از گسترش امپراتوری مغول به منظور دفاع از حمله‌های احتمالی ساخته شد.

- در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را دارند.
- تمدن‌های اولیه در کنار رودهای دجله و فرات، نیل، کارون، سند و ... پدید آمده‌اند.

عوامل مؤثر در سکونت‌گزینی انسان‌ها در یک مکان

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
آب فراوان	عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی
آب‌وهوای ملایم	دسترسی به راه‌های تجاری
خاک حاصلخیز جلگه‌ها	عوامل دفاعی و نظامی



شهرنشینی: افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن

● میزان شهرنشینی در کشورهای آمریکای شمالی، اروپا و استرالیا و آمریکای جنوبی (لاتین) بیشتر از قاره آسیا و آفریقا است.

● سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است.



افزایش شهرهای میلیونی

● یکی از مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان، افزایش شهرهای میلیونی است.

● در سال ۱۹۵۰ میلادی فقط دو شهر لندن و نیویورک بیشتر از ۸ میلیون نفر جمعیت داشتند.

● در سال ۱۹۹۰، ده شهر با بیش از ده میلیون نفر وجود داشت.

● امروزه تعداد شهرهای با بیش از ده میلیون نفر به ۳۴ شهر رسیده است.

● تغییر دیگر، مربوط به تغییر الگوی مکانی شهرهای با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر جمعیت در جهان است.

● بیشتر شهرهای با جمعیت میلیونی زیاد در قاره آسیا واقع شده‌اند.

اومادرشهر تا ونجیره کلان شهرها (مگالا پلیس)

بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است که معمولاً به آن کلان‌شهر هم می‌گویند.	متروپل (مادر شهر)
یا کلان‌شهر که جمعیتی بیش از ۱۰ میلیون نفر دارد.	مگاسیتی
مادرشهرهایی با بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت براساس مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی	کلان‌شهر (در ایران)
به بخش‌های پیرامونی یک شهر گفته می‌شود.	حومه
با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آنها به تدریج به وجود می‌آید.	منطقه مادرشهری
شهرهایی که به سبب نقش مهم آنها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند.	جهان‌شهر
شهرهای زنجیره‌ای که از گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی به وجود می‌آیند.	مگالا پلیس (ابرشهر)

دلایل گسترش افزایش شهرنشینی

● گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی



سلسله‌مراتب سکونتگاه

● سلسله‌مراتب سکونتگاه یعنی رتبه‌بندی آنها برحسب اهمیت



یک نمونه رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا

طبقه‌بندی سکونتگاه براساس جمعیت
● عملکرد (ارائه خدمات)

● متفاوت بودن معیارهای رتبه‌بندی با توجه به حوزه نفوذ سکونتگاه
● اهداف و نوع مطالعات محققان

نکته سکونتگاه‌های کوچک یا کم جمعیت معمولاً خدمات محدودی به ساکنان ارائه می‌دهند، اما در سکونتگاه‌های بزرگ‌تر، تعداد و تنوع خدمات بسیار زیاد است.

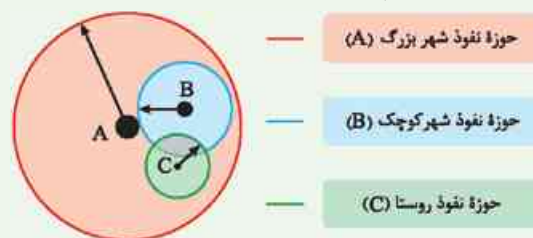
نکته معیارهای رتبه‌بندی سکونتگاه‌ها با توجه به اهداف و نوع مطالعات محققان و از جایی به جای دیگر متفاوت است.

حوزه نفوذ سکونتگاه

● **حوزه نفوذ:** محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه، جریان کالا و خدمات و رفت و آمد افراد وجود دارد.

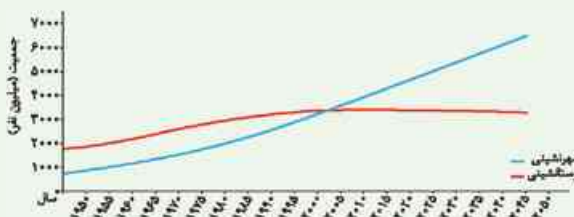
جنبه‌های مورد بررسی حوزه سکونتگاه

- الف) آستانه جمعیتی نفوذ: یعنی حداقل جمعیت یک منطقه برای تقاضای کالا، خدمات یا عملکرد از سکونتگاه
- ب) دامنه نفوذ: یعنی بیشترین مسافت طی شده توسط مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه



به سوی جهانی در حال شهری شدن

● یکی از مهم‌ترین تغییرات فضای جغرافیایی در قرن ۲۰ و ۲۱: افزایش شهر و شهرنشینی در جهان



روابط شهر و روستا

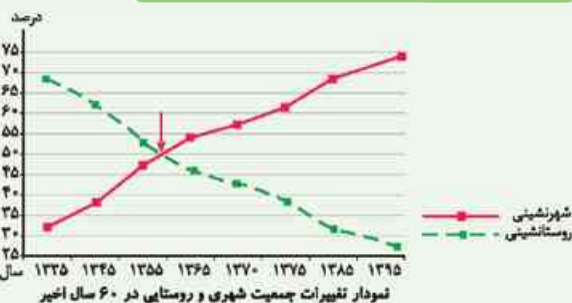


بین شهر و روستا، وابستگی و روابط متقابل وجود دارد.

جنبه‌های مختلف مطالعه
روابط شهر و روستا
اقتصادی
اجتماعی
فرهنگی

مبادله بین شهر و روستا، مبادله‌ای نابرابر است.

تغییرات جمعیت شهری و روستایی در ایران



راه‌های افزایش جمعیت شهری

- ۱- افزایش طبیعی جمعیت شهرها (رشد موالید نسبت به مرگ‌ومیر)
- ۲- مهاجرت روستاییان به شهرها
- ۳- افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آن‌ها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری

شهر در ایران: روستاهایی که جمعیت آن‌ها به حدی معین، مثلاً ۱۰ هزار نفر رسیده، با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام می‌شوند و در آن‌ها شهرداری تأسیس می‌شود.

روند شهرنشینی در ایران

- دوره شهرنشینی کند: محصولات کشاورزی بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد. تا سال ۱۳۳۵ ادامه داشت.
- دوره شهرنشینی سریع: از سال ۱۳۳۵ تاکنون
- مهم‌ترین علل: الف) ورود درآمدهای نفتی به اقتصاد ب) انجام اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۱

اصلاحات ارضی: تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان

در ایران اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت مالکان بزرگ (ارباب‌ها) و واگذاری زمین به دهقانان خرده‌پا انجام گرفت.



- مکانالایس
- مهم‌ترین ویژگی‌ها:
 - ۱) تمرکز و انبوهی جمعیت شهری
 - ۲) تمرکز مؤسسات مالی و پولی
 - ۳) تمرکز صنایع دانش‌بنیان
 - ۴) فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای همجوار
 - شکل: خطی و کریدوری: در امتداد راه‌های ارتباطی خوشه‌ای و کپکشان
 - مکانالایس‌های اولیه:
 - شمال شرق آمریکا (از بوستن تا واشنگتن) (در غرب جهان)
 - ژاپن (توکیو - یوکوهاما) (در شرق جهان)

نکته کلان‌شهر توکیو با ناحیه مادرشهری پیرامون خود، پرجمعیت‌ترین کلان‌شهر دنیاست.

تغییر در روستائینشی و سکونتگاه‌های روستایی

تنها در دو کشور چین و هند بیش از یک میلیارد نفر روستائین هستند.

مهاجرت از روستا به شهرها

مهاجرت از مهم‌ترین عوامل تغییر در کاهش روستائینی و افزایش شهرنشینی است.

عوامل مهاجرت از روستا به شهر

عوامل دافعه روستاها	عوامل جاذبه شهرها
فرسایش خاک	فروشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، دانشگاه‌ها و کارخانه‌ها
خشکسالی	دستمزد بیشتر
کمبود فرصت‌های شغلی	اوقات فراغت
درآمد کم	فرصت‌های شغلی بیشتر
کمبود خدمات رفاهی، آموزشی و بهداشت	
زمین کم، فقر	

تفاوت مهاجرت در نواحی مختلف جهان

- در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی: اروپا و آمریکای شمالی، تدریجی و طولانی‌مدت، همگام با تحولات صنعتی شدن
- در کشورهای در حال توسعه: آفریقا و آمریکای لاتین، دوره زمانی کوتاه‌تر، سریع‌تر از رشد صنعتی

تغییرات کالبدی و عملکردی در روستاها

با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون) نفوذ شهرها و شهرگرایی در روستاها افزایش یافت.

شهرگرایی: روندی اقتصادی - اجتماعی که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینان رواج می‌یابد.

به طور کلی در بیشتر روستاها فعالیت غالب، زراعت است.



- از دیگر موضوعاتی که در زمینه شهرنشینی در ایران رخ داد، تبدیل تهران به **مادرشهر ملی** بود. با مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور، جمعیت این شهر به طور مداوم به شدت افزایش یافت و رفته رفته فاصله زیادی با سایر شهرها پیدا کرد.
- جمعیت تهران همواره بیش از دو برابر دومین شهر پرجمعیت ایران یعنی مشهد است.
- رشد شهرهای بزرگ و کوچک و شهرک‌های اقماری در اطراف تهران، این شهر را به یک منطقه **کلان‌شهری بزرگ** تبدیل کرد.
- پس از انقلاب اسلامی، مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه یافت و تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت به شهر تبدیل شدند یا در بافت شهرهای همجوار ادغام گردیدند.



پاسخ سوالات درس ۱

۱. درست
۲. نادرست (مقر هر روستا یا شهر، هسته اولیه آن را شامل می‌شود).
۳. نادرست (هسته اولیه مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب می‌کنند).
۴. نادرست (موقعیت یک سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود، جایگاه آن در سطح ناحیه است).
۵. نادرست (به عوامل طبیعی و انسانی هر دو وابسته است).
۶. درست
۷. درست
۸. نادرست (در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته‌اند).
۹. نادرست (متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است).
۱۰. نادرست (مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت‌های اقتصادی آن‌هاست).
۱۱. نادرست (در شهر نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است).
۱۲. نادرست (ملاک‌های جمعیتی در نواحی مختلف دنیا، متفاوت است).
۱۳. درست
۱۴. نادرست (قاعده هرم و ردیف‌های پایین نمودار رتبه‌بندی یا سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها، خدمات کم‌تری ارائه می‌دهند).
۱۵. درست
۱۶. درست
۱۷. درست
۱۸. نادرست (برخی مادرشهر (متروپل) را کلان‌شهر نیز گفته‌اند).
۱۹. نادرست (به مادرشهر، کلان‌شهر یا مگاسیتی هم می‌گویند).
۲۰. نادرست (به بخش‌های پیرامونی یک شهر، حومه می‌گویند).
۲۱. درست
۲۲. نادرست (در ایران اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت مالکان بزرگ (ارباب‌ها) و واگذاری زمین به دهقانان خرده‌پا انجام گرفت).
۲۳. نادرست (موجب مهاجرت از روستا شده نه مهاجرت به روستا).
۲۴. طبیعی
۲۵. مقر
۲۶. موقعیت
۲۷. مقرر
۲۸. کشاورزی
۲۹. عملکرد
۳۰. پایین
۳۱. رتبه‌بندی
۳۲. دامنه نفوذ
۳۳. شهرنشینی
۳۴. مادرشهر (متروپل)
۳۵. مگاسیتی
۳۶. مگالاپلیس (منطقه ابرشهری)
۳۷. ابرشهری
۳۸. مهاجرت
۳۹. حومه
۴۰. زراعت
۴۱. شهرگرایی
۴۲. مقر
۴۳. نیاز
۴۴. جمعیتی
۴۵. شهری
۴۶. ۱۰۰۰۰
۴۷. شهرها
۴۸. اهمیت
۴۹. آسیا
۵۰. شهرنشینی
۵۱. افزایش شهر و شهرنشینی
۵۲. افزایش شهرهای میلیونی
۵۳. شورای عالی معماری و شهرسازی
۵۴. مادرشهری
۵۵. جهان‌شهر
۵۶. متروپل
۵۷. شهرگرایی
۵۸. زراعت
۵۹. نابرابر
۶۰. شهرگرایی
۶۱. گزینه «۲» تغییرات محیط پیرامون
۶۲. گزینه «۲» ب، ت، الف، پ (توجه کنید که سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها از جمعیت کم به زیاد مرتب می‌شود).
۶۳. گزینه «۴» آستانه جمعیتی نفوذ
۶۴. گزینه «۴» همه سکونتگاه‌ها دامنه نفوذ یکسانی دارند.
۶۵. گزینه «۱» چین و هند
۶۶. گزینه «۱» افزایش شهرهای میلیونی
۶۷. گزینه «۳» تقریباً ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها زندگی می‌کنند.
۶۸. گزینه «۴» گسترش شهرک‌های اقماری
۶۹. گزینه «۲» بروز تحولات صنعتی
۷۰. گزینه «۲» شهرگرایی
۷۱. گزینه «۳» تغییر ساختمان سنی جمعیت کلان‌شهر
۷۲. گزینه «۲» آفریقا
۷۳. گزینه «۱» لندن و نیویورک
۷۴. گزینه «۱» مگاسیتی
۷۵. گزینه «۲» افزایش تولید محصولات کشاورزی
۷۶. ت (متروپل)
۷۷. الف (مگاسیتی)
۷۸. ب (مگالاپلیس)
۷۹. لندن
۸۰. دامنه نفوذ
۸۱. مشهد
۸۲. مقر و موقعیت
۸۳. آب فراوان، آب و هوای ملایم و خاک حاصلخیز جلگه‌ها
۸۴. الف عوامل طبیعی، سیاسی، تصمیمات حکومتی، دسترسی به راه‌های تجاری و عوامل دفاعی و نظامی/ب عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی، دسترسی به راه‌های تجاری و عوامل دفاعی و نظامی (دو مورد کافی است).

۱۲۰. آستانه جمعیتی نفوذ یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

۱۲۱. شهرنشینی یعنی افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن

۱۲۲. در نتیجه گسترش فوق العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل و نقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالاپلیس می‌گویند.

۱۲۳. برخی از شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند که به آن‌ها جهان‌شهر می‌گویند.

۱۲۴. به بخش‌های پیرامونی یک شهر، حومه می‌گویند.

۱۲۵. شهرگرایی، روندی اقتصادی - اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینان رواج می‌یابد.

۱۲۶. «عوامل طبیعی و انسانی سبب شده است این سکونتگاه در مکان خاصی شکل بگیرد و در طول زمان وضعیت آن نسبت به پدیده‌های پیرامون تغییر کند. به همین دلیل موقعیت سکونتگاه سبب ادامه حیات، گسترش یا حتی نابودی سکونتگاه می‌شود.»

۱۲۷. «در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. البته این مهاجرت تدریجی و طولانی‌مدت بوده و طی ده‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.»

۱۲۸. «از دیگر موضوعاتی که در زمینه شهرنشینی در ایران رخ داد، تبدیل تهران به مادرشهر ملی بود. با مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور جمعیت این شهر به طور مداوم به شدت افزایش یافت و رفته‌رفته، فاصله زیادی با سایر شهرها پیدا کرد.»

۱۲۹. (الف) کلان‌شهر/ب) چون جمعیت آن بیش از ۱ میلیون نفر است. /پ) شورای عالی معماری و شهرسازی

۱۳۰. آب فراوان، آب‌وهوای ملایم و خاک حاصلخیز جلگه‌ها

۱۳۱. دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن در یک منطقه، موقعیت مناسبی برای رونق تجارت و مشاغل مربوط در آن شهر به وجود می‌آورد یا نزدیک‌بودن شهر به روستاهای پرجمعیت مجاور و یا منابع معدنی در جذب نیروی کار و توسعه صنایع آن شهر تأثیر زیادی دارد.

۱۳۲. وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه

۱۳۳. فعالیت اقتصادی - میزان جمعیت - وسعت و فضای سکونت و فعالیت - دسترسی به خدمات و تسهیلات - فرهنگ و مناسبات اجتماعی (چهار مورد کافی است)

۱۳۴. (الف) در روستاها روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن‌ها بیشتر است. آداب و رسوم و شیوه زندگی در شهر و روستا متفاوت است. در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است. /ب) در روستاها فضاهای باز و چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌ترند. در شهرها خانه‌ها و مغازه‌ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده‌ترند و فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتری متمرکز شده‌اند.

۸۵. دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرارگرفتن در تقاطع راه‌ها

۸۶. بله، در شهر تهران، منطقه بازار

۸۷. مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، فعالیت اقتصادی آن‌ها است. در شهرها بیشتر مردم در بخش‌های صنعتی و خدماتی مشغول به کار هستند.

۸۸. در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.

۸۹. فعالیت اقتصادی - میزان جمعیت - وسعت و فضای سکونت و فعالیت - دسترسی به خدمات و تسهیلات - فرهنگ و مناسبات اجتماعی

۹۰. میزان جمعیت و عملکرد (خدماتی که ارائه می‌کنند)

۹۱. رتبه‌بندی آن‌ها برحسب اهمیت

۹۲. آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ

۹۳. سکونتگاه C

۹۴. الف) پایتخت

۹۵. آسیا و آفریقا

۹۶. جهان‌شهر

۹۷. مادرشهرهایی با بیش از یک میلیون نفر جمعیت

۹۸. خوابگاهی - صنعتی - فقیرنشین - مرفه‌نشین (دو مورد کافی است).

۹۹. با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آن‌ها

۱۰۰. الف) مادرشهر (متروپل) ب) ابرشهر (مگالاپلیس)

۱۰۱. افزایش شهرنشینی و گسترش حمل و نقل و وسایل ارتباطی

۱۰۲. به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی

۱۰۳. الف) مگالاپلیس شمال شرق آمریکا (بوستن تا واشنگتن) - مگالاپلیس

ژاپن (توکیو - یوکوهاما) / ب) بوستن - واشنگتن

۱۰۴. خطی و کریدوری

۱۰۵. آسیا

۱۰۶. رشد صنعت در این مناطق

۱۰۷. دستمزد بیشتر - فرصت‌های شغلی

۱۰۸. درآمد کم - کمبود خدمات رفاهی

۱۰۹. اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۱۱۰. با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون)

۱۱۱. صیادی، گردشگری و صنعتی

۱۱۲. الف) روستاهایی که جمعیت آن به حدی معین مثلاً ۱۰ هزار نفر رسیده و وزارت کشور با شهرشدن آن موافقت کرده و در آن‌ها شهرداری تأسیس شده است. /

ب) دو دوره: شهرنشینی کند - شهرنشینی سریع

۱۱۳. الف) دوره کند ب) دوره سریع

۱۱۴. رشد شهرهای بزرگ و کوچک و شهرهای اقماری اطراف تهران

۱۱۵. یعنی تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان.

۱۱۶. افزایش جمعیت این شهر به علت مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور

۱۱۷. الف) شهر ب) روستا پ) شهر ت) شهر

۱۱۸. هسته اولیه سکونتگاه مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

۱۱۹. حوزه نفوذ سکونتگاه به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد وجود دارد، می‌گویند.

۱۴۷. الف) مغازه ۲ وسیع تر و بعد مغازه شماره ۳ و بعد مغازه ۱/ ب) مغازه ۲/ پ) زیرا محدوده نفوذ آن زیاد نیست. / ت) زیرا فاصله با این مغازه زیاد است. / ث) چون در این سمت به رودخانه محدود شده است. / ج) بله، زیرا هر چه حوزه نفوذ آن بیشتر باشد، مشتری و درآمد بیشتری خواهد داشت.

۱۴۸. زیرا بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر در استان مورد نظر است. این شهر ممکن است، پایتخت یا شهر اصلی در استان مورد نظر باشد.

۱۴۹. بله، هر چه جمعیت بیشتر می‌شود میزان وسایل نقلیه و به دنبال آن آلودگی هوا و آلودگی‌های دیگر افزایش می‌یابد و از طرف دیگر میزان تولید انواع زباله‌ها نیز موجب تخریب محیط زیست می‌گردد.

۱۵۰. به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای که این مهاجرت تدریجی و طولانی مدت بوده و طی ده‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.

۱۵۱. در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی مهاجرت تدریجی و طولانی مدت و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است. در صورتی که در کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین در دوره زمانی کوتاه و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد و شهرها از نظر امکانات و تسهیلات آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی را نداشتند.

۱۵۲. بله، از روستاها (پیرامون) مواد اولیه و محصولات کشاورزی، نیروی کار ساده و ... و از طرف شهرها (مرکز) کالاهای کارخانه‌ای، نیروی انسانی ماهر و متخصص، خدمات آموزشی، درمانی، رفاهی، مالی و فناوری اطلاعات جریان دارد.

۱۵۳. موجب می‌شود تا زمین‌های کشاورزی تبدیل به مراکز مسکونی، تجاری و صنعتی شود و به دنبال آن انهدام کشاورزی را به دنبال دارد و نیز موجب تحولات اجتماعی می‌گردد.

۱۵۴. روندی اقتصادی - اجتماعی که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستا بین روستائیان رواج می‌یابد.

۱۵۵. تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ، واردات کالا از کشورهای خارجی (سه مورد کافی است).

۱۵۶. ۱) افزایش طبیعی جمعیت شهرها یعنی رشد موالید نسبت به مرگومیر ۲) مهاجرت روستائیان به شهرها ۳) افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آن‌ها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری

۱۵۷. مهاجرت از روستاها به شهرها به گندی صورت می‌گرفت و محصولات کشاورزی، بخش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می‌داد.

۱۵۸. الف) استفاده از درآمد نفتی در شهرها برای سرمایه‌گذاری، توسعه کارخانه‌ها و ... / ب) انجام اصلاحات ارضی در روستاها در سال ۱۳۴۱

۱۵۹. مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه یافت. در این دوره تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت به شهر تبدیل شده‌اند و یا در بافت شهرهای همجوار ادغام گردیدند.

۱۶۰. الف) داشتن جمعیت کم‌تر / ب) روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن‌ها بیشتر است.

۱۶۱. الف) حداقل جمعیت یک منطقه / ب) حداکثر مسافت طی شده

۱۳۵. الف) فعالیت اقتصادی / ب) ملاک جمعیتی / پ) در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.

۱۳۶. بله، زیرا هر چه حوزه وسیع‌تر باشد، جمعیت بیشتر و بالطبع مشتری بیشتری را برای مغازه به همراه دارد.

۱۳۷. تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی، تمرکز صنایع دانش‌بنیان و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای همجوار با انواع وسایل حمل‌ونقل زمینی و هوایی (سه مورد کافی است).

۱۳۸. حوزه نفوذ سکونتگاه شهر کوچک کم‌وسعت است، ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند، اما حوزه نفوذ مادرشهر بسیار گسترده است و در برخی عملکردها، مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی و خدمات پیشرفته پزشکی بالاترین حوزه نفوذ را دارد.

۱۳۹. جهان‌شهر، زیرا ساکنین نواحی پیرامون، برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه باید مسافت بیشتری را طی کنند.

۱۴۰. الف) در ایران به مادرشهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند کلان‌شهر گفته می‌شود. / ب) تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم (دو مورد کافی است).

۱۴۱. به علت صنعتی شدن و توسعه کارخانه‌ها و یا رشد بخش خدمات و ورود این کشورها به تجارت جهانی و به دنبال آن مهاجرت فزاینده روستائیان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر

۱۴۲. الف) ۱۳۶۰ / ب) جمعیت شهری روند افزایشی دارد و جمعیت روستایی روند کاهشی دارد. / پ) افزایش طبیعی جمعیت شهرها (رشد موالید) - مهاجرت روستائیان به شهرها - افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آن‌ها به نقاط شهری - ادغام روستاها در بافت شهری

۱۴۳. الف) به منظور دفاع از حمله‌های احتمالی / ب) به منطقه‌ای مسکونی تبدیل گردید.

۱۴۴.

مکان	الف	ب	پ	ت	ث
امکانات موجود					
دسترسی به آب	۴	۳	۲	۰	۱
کشت غلات	۴	۳	۲	۰	۱
مناسب برای چرای دام	۰	۱	۲	۳	۴
دسترسی به چوب برای سوخت	۰	۱	۲	۳	۴
موقعیت دفاعی	۲	۳	۴	۱	۰
غیرسیلابی بودن	۰	۱	۲	۳	۴
جمع امتیازات	۱۰	۱۲	۱۴	۱۰	۱۴

منطقه (پ) و (ث) بهترین مکان مناسب

۱۴۵. الف) هر چه حوزه نفوذ بیشتر باشد، رتبه آن بالاتر است. / ب) ۱- کاهش تعداد و تنوع خدمات / ۲- افزایش جمعیت / ۳- هاملت / ۴- پایتخت

۱۴۶. الف) مکان N / ب) GIS یا سیستم اطلاعات جغرافیایی / پ) شیب زمین - جمعیت - تراکم جمعیت - پوشش گیاهی - فاصله - راه‌ها و کاربری زمین